

УРОКІ МІЛАСЭРНАСЦІ

— Мы ўжо не адно пакаленне дзяцей выходзім на міласэрнасці, — усміхаецца завуч школы № 19 Ірына КАРАВАЦКАЯ. — Яшчэ з іх бацькамі калісьці шэфствавалі над тутэйшымі пенсіянерамі, добраўпарадкавалі тэрыторыю, саджалі дрэвы... Наша Казіміраўка ўскраіна Магілёва, горадам яна стала толькі ў 80-я гады. Гэта зараз тут шматпавярховікі, а тады былі спрэс прыватныя падворкі — вёска адным словам...

«ХТО, КАЛІ НЕ МЫ...»

Дзевятнаццацілетняя школа ў Магілёве па памерах амаль аграгарадок, тут вучыцца болей за 1200 школьнікаў. Сёлета ў мікрараёне павінна з'явіцца яшчэ адна школа, але пакуль увесць цяжар па адукацыйным і выхаваўчым працэсе мясцовых падлеткаў цалкам ляжыць на гэтай установе. І яна спраўляецца. Нават з поспехам. Ірына Каравацкая, а яна яшчэ і намеснік старшыні Савета па мясцовым самакіраванні мікрароны № 12, прызнаецца, што ў гэтым дапамагае шматгадовы вопыт па рабоце з грамадскасцю. За некалькі дзясяткаў гадоў пры яе непасрэдным удзеле рэалізавана безліч ініцыятыў. У тым ліку і па безбар'ерным асяроддзі. На стала завуча папка з подпісам «Хто, калі не мы». Гэта вялікі сацыяльны праект, які летась быў рэалізаваны саветам.

— У Магілёве праходзіў кірмаш сацыяльных праектаў, і мы таксама прымалі ўдзел, — Ірына Сяргеёўна дэманструе старон-

ку ёмістага «талмуда» з цікавым малюнкам. На ім пазлы з назвамі ініцыятыў — кожная паступова пераходзіць у іншую. Вось, напрыклад, «Рабіць дабро — проста» — пад такім лозунгам адбыўся шэраг акцый па добраўпарадкаванні. З дапамогай ініцыятывы «Здароўе — радасць жыцця» папулярызаваліся заняткі спортам. Пры школе працуюць секцыя каратэ і танцавальны клуб, вельмі развіты ў мікрароне рух аматараў скандынаўскай хады, дзе актыўныя ўдзельнікі пенсіянеры. Школа сябрае з праваслаўным храмам Іконы Божай маці Усецарыцы, які знаходзіцца непадалёк. Разам з айцом Георгіем адкрылі праваслаўную гасцеўню, дзе адбылася акцыя «Цяпло душы». Настаўнікі і школьнікі актыўна дапамагалі тым, хто асабліва мае ў гэтым патрэбу. А «Жыць здорава» — ініцыятыва, якая садзейнічае ўмацаванню сувязі паміж жыхарамі дома, двара, мікрароны. Гэта сумесныя святы, акцыі міласэрнасці. А нядаўна ў школе вырашылі

пачаць вучыць пенсіянераў камп'ютарнай адукаванасці.

— Мы жывём гэтымі праектамі, — кажа завуч. — Прыемна, што ў школе працуе столькі неабякавых людзей. Мой лёс звязаны з гэтым мікрараёнам з 1972 года, на маіх вачах адбываюцца вялікія змены.

КНІГІ ДОБРЫХ СПРАЎ

Яны саромеюцца расказваць пра свае добрыя справы, лічаць, што ў гэтым няма нічога асаблівага. Усіх іх аб'ядноўвае атрад «Міласэрнасць». Яго ўдзельнікі — старшакласнікі, пачынаючы з дзевятага класа. Гэта ўжо вопытныя валанцёры, якія прымаюць удзел у шматлікіх дабрачынных акцыях. Атрад супрацоўнічае з аддзяленнем Чырвонага Крыжа Ленінскага раёна Магілёва.

— Вось сёння ездзілі ў Дом дзіцяці, завезлі туды шмат падарункаў, — удакладняе педагог-арганізатар Ірына ДАВЫДАВА, якая каардынуе работу членаў БРСМ. — Актыўных удзельнікаў дабрачынных акцый уключаем у наш валанцёрскі атрад. З гэтага года ўручаем ім валанцёрскія кнігі, дзе пазначаны і завераны подпісам дырэктара і пячаткай усе добрыя справы.

За школай замацавана 15 дзяцей-інвалідаў да 18 гадоў. Некаторыя яшчэ ў дзіцячым садзе, але сацыяльны педагогі ўжо падрыхтавалі іх спіс. Так лягчэй прааналізаваць, што каму патрэбна.

Збіралі для іх цацкі, канцылярскія прылады, сродкі гігіены.

Уладзіслаў ужо выпускнік школы, яму 22 гады. Але яму тут усё роўна дапамагаюць. У маладога чалавека цяжкае захворванне і патрэбны дарагія лекі.

— Ён вучыўся ў пятым класе, калі разам з бацькамі пераехаў у наш мікрараён, — расказвае Ірына Каравацкая. — Менавіта тады аднакласнікі з класным кіраўніком Наталляй Марачкоўскай першы раз прыйшлі да яго на Новы год з падарункамі — купілі гранатавы сок, фрукты. І потым яшчэ неаднаразова наведвалі. У школу ён не хадзіў, вучыўся дома. Мы перыядычна збіралі грошы і пераводзілі яму на рахунак, каб маці купіла неабходныя лекі. Зараз вось рыхтуем чарговую матэрыяльную дапамогу.

ДАШЫНЫ СЯБРОЎКІ

Пандусы, поручні, спецыяльныя прыстасаванні робяць жыццё асабліва зручным, але не шчаслівым. Ім патрэбна ўвага, адчуванне сяброўскага пляча. Выхаванне міласэрнасцю пачынаецца ў школе з малку. У кожным класе ёсць невялічкія атрады з аналагічнай назвай. Яны дапамагаюць змагацца аднагодкам з псіхалагічнымі «бар'ерамі».

У шасцікласніцы Дашы цяжкая форма скаліэзу, яна не можа наведваць школу. Але аднакласнікі не пакідаюць яе ў самоце, прыходзяць у госці.

— На выгляд яна іншая, але ў душы такая ж, як і мы, — прызнаецца Карына Слюсар. — З ёй вельмі весела і цікава. Нам не цяжка знайсці агульную мову.

— Дома ў яе жыве прыгожае кацяня, яна вельмі любіць жывел, — адзначае Ксюша Швайкова.

— Мы перапісваемся з ёй у сацыяльных сетках, трымаем у курсе нашых спраў, — уключаецца ў размову Лера Рымкевіч.

— Пытаемся пра самаадчуванне, чым яна займаецца, што яе непакоіць. Яна вельмі жыццядасная. Вельмі любіць маляваць і можа зрабіць складаную гімнастычную фігуру, напрыклад, сесці на шпагат. Яшчэ не кожная з нас так умее, — дадае Карына Балобіна.

Даша, дарэчы, паўнавартасная ўдзельніца школьнага жыцця, з'яўляецца членам піянерскай арганізацыі.

НОЎТБУК ДЛЯ РАМАНА

Хлопчык анкахворы. Настаўнікі дэманструюць кранальнае фота, дзе ён, цалкам лысы пасля перанесенай ім хіміятэрапіі, сядзіць з ноўтбукам. Грошы на шчодры падарунак збіралі ўсёй школай.

— Сродкі немалыя, але бацькі не засталіся ўбаку, удзельнічалі разам з намі, — кажа завуч. — Некаторыя спачатку адмаўляліся, маўляў, шмат такіх хворых. Але, калі ўбачылі фота Рамана, усе пытанні самі па сабе зніклі.

ПУНКТ ГЛЕДЖАННЯ

ПАНІЖАНЫ БАРДЗЮР І ЗАНЯТАЯ ПАРКОЎКА

Валянціна Піпко шмат гадоў узначальвае фізкультурна-спартыўны клуб інвалідаў «Шанс» у Брэсце. Яна вядомы ў горадзе чалавек, яе мэтакіраванасць і актыўная жыццёвая пазіцыя дапамагалі шмат зрабіць для рэабілітацыі інвалідаў. Валянціна Мікалаеўна — інвалід I групы, з цяжкасцямі, сутыкаецца ў паўсядзённым побыце, праблему ведае не па чутках. З ёй мы і абмяркоўваем магчымасць весці нармальнае жыццё ў гарадскім асяроддзі для інваліда-калясачніка.

Хібы

ў выкананні законаў

Валянціна Піпко пачала з таго, што дзяржава апошнім часам зрабіла вельмі шмат для стварэння сапраўднага безбар'ернага асяроддзя. Тое, што было ў савецкі час і зараз — неба і зямля. Галоўныя захады зроблены на заканадаўчым узроўні: прыняты адпаведныя нормы, нарматывы, патрабаванні, выдзелены сродкі. Але, як нярэдка ў нас бывае, з выкананнем законаў узнікаюць праблемы. Маленькія недапрацоўкі на месцах, неапраўданая эканомія альбо элементарны недагляд пры будаўніцтве здольныя абярнуцца для канкрэтных людзей забаронай на простыя дзеянні. І, здараецца, абарочваюцца сапсаваным настроям, слязамі, а то і рэальнымі праблемамі.

— Ну вось, скажам, на любой паркоўцы прадугледжана месца для інвалідаў. І на любой яно бывае, як правіла, занятае, — разважае **Валянціна ПІПКО**. — Як з гэтым змагацца? Чакаць пакуль перастроіцца свядомасць людзей? Але гэтага можна дабіцца пры ўмове выхавання чалавека з самага ранняга ўзросту, значыць, не менш, чым праз пакаленне. Выхадам бачацца меры адміністрацыйнага ўздзеяння. Так, дарожная міліцыя право-

дзіць рэйды, скажам, напярэдадні міжнароднага дня інвалідаў. Але ж гэта варта рабіць часцей, ну хоць бы раз на месяц. Як чалавек за нейкае парушэнне адкажа рублём, то апошняе нават калі не зменіць разуменне, яно застанеца ў памяці. Думаю, што еўрапейцы дабіліся жаданага станавішча не толькі выхаваннем, але і штрафамі. Там яны, дарэчы, вельмі вялікія.

Непераадольная перашкода

Ну і самая вялікая праблема для людзей з абмежаванымі магчымасцямі ў перасоўванні — паніжаны бардзюр. Такое ўражанне, што з кожнай новай будоўляй мы наступаем на адны і тыя ж граблі. Аўтар гэтых радкоў мела магчымасць назіраць падобныя будаўнічыя хібы, бо побач з карпунктам некалькі гадоў працягваюцца маштабныя будоўлі. Спачатку ўзводзілі вялікі офіс падатковай службы, цяпер ідзе рэканструкцыя кобынскага моста. Дык вось падатковую здалі, добраўпарадкаванне зрабілі, новыя дарожкі праклалі, у тым ліку з боку моста. А ў напрамку вуліцы Малой паставілі такія высокія бардзюры, што і здароваму чалавеку іх не вельмі лёгка пераадолець, калі пераходзіш да-

рогу. Потым, вядома, перарабілі, змарнаваўшы сродкі.

Валянціна Мікалаеўна прывяла прыклад новага будынка агенцтва па нерухомасці і зямельным кадастры, якое па звычцы ўсе называюць БТІ. Там проста шыкоўнае безбар'ернае асяроддзе: пандусы, месцы для паркоўкі, поручні спецыяльныя. Але ў гэце самае асяроддзе інвалід проста трапіць не можа. Бо вакол — аніводнага паніжанага бардзюра. То-бок выйшаў з машыны, перасеў у каляску... і можаш вяртацца дадому, калі пасаромеешся прасіць некага аб дапамозе. Укладзена шмат сродкаў, а нейкая дробязь перакрэслівае намаганні столькіх людзей. Тое ж самае назіраецца ў адным з найбуйнейшых гандлёвых цэнтраў «Вам рад», паніжаны бардзюр у мям. Нават на чыгуначным вакзале, куды можна дэлегацыі вадзіць па вывучэнні гэтага самага безбар'ернага асяроддзя, не прадугледзелі пад'езд для калясак на аўтастаянцы з выхадам на цэнтральны перон.

На жаль, яшчэ часта пры правядзенні добраўпарадкавання менавіта ў парушэнне праектаў «забываюць» зрабіць паніжаны бардзюр — самае важнае для чалавека ў калясцы. Потым даводзіцца пераарыентавацца, укладваць сродкі нанова і выпраўляць хібы канкрэтнага чалавека: майстра альбо прараба. Вось вам той самы чалавечы фактар, карані якога хаваюцца ў перажытку савецкага мінулага — устаноўцы, што інвалідаў у нас няма. Можа, трэба абавязаць тых, хто прымае аб'екты, прайсці дадатковы курс лекцый — гаварылі ў клубе.

Што датычыцца гандлю, то інваліды ў цэлым задаволены аб-

сталываннем яго аб'ектаў. У кожным раёне горада ёсць супермаркет альбо нават гіпермаркет буйной гандлёвай сеткі, які цалкам прыстасаваны для людзей з абмежаванымі магчымасцямі. Паводле ацэнкі Валянціны Піпко, нельга зрабіць такімі ўсе магазіны. Але ж выбраць нейкую з крам пакупнік у калясцы заўсёды зможа.

Інвалід у палаце

Застаецца пытанне па медыцынскіх установах. Цяпер там ёсць пандусы, абсталяваныя заезды, шмат чаго зроблена для зручнасці, укладзеныя немалыя сродкі. Але ніводзін стацыянар не аснашчаны спецыяльнымі туалетами для інвалідаў. Скажам, паступае чалавек на лячэнне ў аддзяленне і сутыкаецца з сітуацыяй, калі на калясцы ў туалет проста не патрапіш, бо там вузкія дзверы, няма патрэбных прыстасаванняў. Вядома, пацыент пачынае задаваць пытанне, і санітарка прыносіць адпаведныя пасудзіны. Гэта значыць, чалавеку прапануюць спраўляць патрэбу ў палаце пры ўсіх. Для асобных людзей гэта абарочваецца сапраўдным стрэсам, няцяжка ўявіць. «Лічу, што праблему трэба вырашаць, — гаворыць Валянціна Мікалаеўна. — Інвалідам па стане іх здароўя часта даводзіцца праходзіць курс лячэння. І яны павінны мець падчас знаходжання ў стацыянары нармальныя санітарныя ўмовы. Гэта не значыць, што варта ўладкоўваць асобны туалет для інвалідаў. Дааткова ў любым туалете аддзялення зрабіць шырокія праёмы і дадатковыя поручні».

Бар'еры — у галовах

У Брэсце інвалід-калясачнік без асаблівых праблем трапіць ва ўстановы грамадскага харчавання. Можа ён знайсці для сябе аддзяленне банка, цырульню, пошту. А вось ва ўстановы культуры часта дарога такому чалавеку фактычна закрытая. Самае большае, што ёсць, пандусы. Але з дапамогай пандусаў заездзеш у лепшым выпадку ў фая. Далей — праблемы. Новы лялечны тэатр, які ўзводзіцца, будзе зроблены з улікам цяперашніх патрабаванняў. А драматычны тэатр, кіна-тэатры пабудаваныя даўно, яны яўна не разлічаны на людзей з абмежаванымі магчымасцямі.

Размову працягваем з трэнерам клуба «Шанс» Дар'я Міхнюком. Яна па роздзе дзейнасці часта выяжджае са спартсменамі-калясачнікамі за мяжу на спаборніцтвы, зборы. Мае магчымасць параўноўваць. Дар'я лічыць, што праблема ў свядомасці здаровых членаў грамадства, і паступова яна мяняецца да лепшага. Але там, за мяжой, людзі больш працягваюць спагады. Нават на мяжы і мытні з суседняга боку гэта ўжо адчуваеш. Там на дапамогу прыйсці імкнецца не толькі службовая асоба, але і кожны выпадковы чалавек. У нас таксама ёсць шмат чулых, нераўнадушных, але ёсць і іншыя прыклады. Маецца на ўвазе не толькі праходы, які не прытрымаў дзверы, але і кіраўнік, які адмовіў у прыёме на работу. Трэба рухацца ў напрамку змены свядомасці. Бар'еры часта знаходзяцца ў нас саміх. Іх пераадолець цяжэй за ўсё.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

ЗВЯЗДА